

EĞİTİMDE DÖNÜŞÜM VE GELECEK VİZYONU

Editör

Prof. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

EĞİTİMDE DÖNÜŞÜM VE GELECEK VİZYONU

Editör

Prof. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Yazarlar

Asil DERİN - Ayşe YAVUZ - Duygu YILDIZ - E. Seda KOÇ - Erhan KUTLUCAN
Fatma Zehra ÇAKIR - İbrahim Yaşar KAZU - Mahmut Sami SARIYILDIZ
Mehmet TAŞDEMİR - Murat KUVVETLİ - Murat TUNCER - Müge VURAL
Ömer YILMAZ - Pervin BOZKURT - Sedef SÜER BAYTAK - Sevda ERDOĞAN

E-ISBN: 978-625-382-235-4

DOI: 10.54637/vizetek.9786253822354

Copyright © Vizetek

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Vizetek Yayıncılık Sanayi ve Ticaret Limited Şirketine aittir. Vizetek Yayıncılık'ın izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı, elektronik, mekanik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap elektronik (e-kitap) formatında yayımlanmaktadır.

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazar(lar)ına aittir.

Yayın Tasarımcısı / Koordinatörü: Büşra ÇOLAKOĞLU

Kapak Tasarımı: Zeynep ERTUĞRUL

Mizanpaj: Ahmet TUNÇDEMİR

Baskı: Ankara | Mart, 2026

Materyal Türü: Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

Elektronik Yayın Formatı: PDF

Elektronik Yayın Tipi: Adobe Ebook Reader

Seyranbağları Mah. İncesu Cad. 10/2 Çankaya/ANKARA

Tel.: (0312) 482 00 11

Web: www.vizetek.com.tr

E-mail: vizetekiayincilik@gmail.com

Yayıncı Sertifika No: 41575

ÖN SÖZ

Eğitimde Dönüşüm ve Gelecek Vizyonu

İnsanlık tarihi, bilginin üretimi, birikimi ve gelecek nesillere aktarımı noktasında sürekli bir devinim ve evrim halindedir. Ancak, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılın ilk çeyreğini geride bırakıp 2026 yılına ulaştığımızda, tanıklık ettiğimiz bu değişimin hızı, derinliği ve kapsamı, insanlığın daha önce hiç deneyimlemediği bir boyuta ulaşmış durumdadır. Geçmişte yüzyıllara yayılan değişim süreçleri artık yıllara, hatta aylara sığmakta; bilgiye erişim saniyelerle ölçülmektedir. Bu yeniçağda eğitim, sadece geçmişin kültürel mirasını kuşaklararası bir aktarımla yarına taşıyan pasif bir araç olmaktan çıkmış; aksine belirsiz bir geleceği inşa etme, bu geleceği yönetme ve kaotik dünyayı anlamlandırma sürecinin en temel ve belirleyici dinamiği haline gelmiştir. Elinizdeki **"Eğitimde Dönüşüm ve Gelecek Vizyonu"** adlı bu eser, tam da bu baş döndürücü dönüşüm sürecini derinlemesine analiz etmek, anlamak ve eğitim bilimleri alanına güçlü bir projeksiyon tutmak amacıyla, alanın uzmanları tarafından titizlikle kaleme alınmıştır.

Küreselleşme olgusuyla birlikte fiziksel ve zihinsel sınırların kalktığı, dijitalleşmenin yaşamın en ince detaylarına kadar nüfuz ettiği ve yapay zekâ teknolojilerinin insan zekâsıyla ortaklaşa çalışmaya başladığı bir ekosistemde yaşamaktayız. Böyle bir dünyada, eğitim sistemlerinin sanayi devriminden kalma geleneksel kalıplarla ve tek yönlü bilgi akışıyla varlığını sürdürmesi artık imkânsız hale gelmiştir. Eğitimde bir paradigma değişimi zorunluluktur. Bu kitap, söz konusu değişimi sadece yüzeysel bir teknoloji entegrasyonu olarak görmemekte; eğitimin felsefi, sosyolojik ve psikolojik temellerine inerek çok boyutlu bir yapıyı vurgulamaktadır. Eserin kurgusu, okuyucuyu eğitimin teorik zemininden alıp, uygulama alanlarına ve gelecek vizyonuna doğru sistematik bir yolculuğa çıkarmak üzere inşa edilmiştir.

Bu kapsamlı akademik yolculuk, değişimin doğasını anlamlandırmak adına **"Eğitimde Dönüşüm Kavramı ve Kuramsal Çerçevenin"** çizilmesiyle başlamakta, dönüşümün teorik temelleri sağlam bir zemine oturtulmaktadır. Eğitimin, içinde bulunduğu toplumdan yalıtılmış bir fanus olmadığı gerçeğinden hareketle, **"Toplumsal Değişim Süreçlerinin Eğitime Etkisi"** irdelenerek, sosyolojik dönüşümlerin okul ve sınıf iklimine yansımaları tartışılmaktadır. Dünya genelindeki entegrasyon süreçlerinin eğitim politikalarına yansımaları **"Küreselleşme ve Eğitim Sistemlerinin**

Yeniden Yapılanması” bölümünde ele alınırken; fiziksel sınıfların duvarlarını aşan yeni öğrenme alanları **"Dijitalleşme ve Eğitim Ortamlarının Evrimi"** başlığı altında detaylandırılmaktadır. Çağımızın en büyük kırılma noktalarından biri olan ve eğitimdeki tüm denklemleri değiştiren yapay zekâ teknolojileri ise **"Yapay Zekâ ve Yeni Teknolojilerin Öğrenmeye Etkisi”** bölümünde mercek altına alınmakta; bu teknolojilerin sadece bugünün değil, geleceğin eğitim paradigmasını nasıl şekillendireceğine dair kritik ipuçları sunulmaktadır.

Ancak teknoloji ne kadar ilerlerse ilerlesin, algoritmalar ne kadar gelişirse gelişsin, eğitimin öznesi ve odak noktası her zaman "insan" kalacaktır. Bu bilinçle, çalışmamızda teknolojik dönüşüm kadar insani dönüşüme de odaklanılmış; **"Öğrenen Merkezli Yaklaşımlar ve Pedagojik Dönüşüm”** ile öğrencinin pasif alıcı konumundan aktif öğrenen konumuna geçişi incelenmiştir. Bu sürecin en önemli aktörü olan öğretmenlerimizin değişen rolleri ise **"Öğretmen Rollerinin Değişimi ve Mesleki Yeterlikler”** bölümünde tartışılmıştır. Bilgiye erişimin saniyeler sürdüğü bir çağda, öğretmenin rolünün "bilgi aktarıcısı" olmaktan çıkıp "öğrenme lideri", "öğrenme tasarımcısı" ve "rehber" olmaya evrilmesi, eğitimdeki en hayati dönüşümlerden biridir.

Sistemin başarısı sadece öğretim süreçleriyle değil, aynı zamanda bu süreçlerin nasıl değerlendirildiği ve yönetildiğiyle de ilgilidir. Bu bağlamda, geleneksel sınav odaklı yapıların ötesine geçen **"Ölçme ve Değerlendirmede Yeni Yaklaşımlar”**, öğrenci gelişimini bütüncül olarak ele almayı hedeflemektedir. Adil, demokratik ve kalkınmış bir toplum inşası için vazgeçilmez olan "Eğitimde Eşitlik, Erişim ve Kapsayıcılık" ilkeleri, eserin etik omurgasını oluşturmaktadır. Tüm bu kompleks yapının sevk ve idaresi, vizyoner bir bakış açısı gerektirdiğinden, **"Eğitim Yönetimi, Liderlik ve Politika Boyutundaki”** yenilikler de derinlemesine analiz edilmiştir. Eser, bireylerin hızla değişen dünyaya adaptasyonunu sağlayacak **"Yaşam Boyu Öğrenme ve Gelecek Becerileri”** ile gezegenimizin ve insanlığın geleceği için kritik öneme sahip "Sürdürülebilir Eğitim ve Gelecek Vizyonu" bölümleriyle tamamlanarak, okuyucuya güçlü ve sürdürülebilir bir gelecek perspektifi sunmaktadır.

Mart 2026 tarihi itibarıyla okuyucuyla buluşan, uzun soluklu bir emeğin, disiplinli bir çalışmanın ve ortak aklın ürünü olan bu eser, şüphesiz ki büyük bir özverinin sonucudur. Öncelikle, alanlarındaki derinlemesine araştırmaları,

literatür taramaları ve özgün akademik birikimleriyle bu kitabın her bir bölümüne hayat veren, "eğitimde dönüşüm" teması etrafında birleşerek alan yazına eşsiz bir entelektüel katkı sunan değerli bölüm yazarlarına en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Onların titiz çalışmaları ve vizyoner bakış açıları olmasaydı, eğitimin geleceğine dair bu kapsamlı çerçeveyi ortaya koymak mümkün olmazdı. Kitabın hazırlık sürecinin her aşamasında fikir alışverişinde bulunduğumuz, yapıcı eleştirileri ve önerileriyle çalışmamıza yön veren kıymetli meslektaşlarıma ve akademik camiaya şükranlarımı sunarım. Ayrıca, bu eserin basım ve yayım sürecini büyük bir titizlikle yürüten, akademik yayıncılıkta kaliteyi ve profesyonelliği önceleyen VİZETEK Yayıncılık ailesine ve emeği geçen tüm çalışanlarına, sürecin her aşamasındaki destekleri için teşekkür ediyorum.

Son olarak, bu kitabın sadece bir akademik metin olarak kalmamasını; eğitim fakültesi öğretmen adaylarından deneyimli akademisyenlere, eğitim politikalarına yön veren karar alıcılardan sınıfındaki öğrencisine ışık olmaya çalışan öğretmenlere kadar eğitim camiasının tüm paydaşlarına yeni ufuklar açmasını temenni ediyorum. Geleceği inşa etmenin yegâne yolu, bugünün dinamiklerini doğru okumaktan, değişimi anlamaktan ve bu dönüşümü proaktif bir şekilde yönetebilmekten geçer. **Eğitimde Dönüşüm ve Gelecek Vizyonunun**, bu zorlu ama heyecan verici yolda yürüyen herkese güçlü bir rehber olması dileğiyle...

Saygılarımla,

Prof. Dr. İbrahim Yaşar KAZU

Editör

Mart 2026

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRMEYLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR	1
Asil DERİN	

2. BÖLÜM

PROGRAM GELİŞTİRME SÜRECİ VE MODELLERİ	33
Asil DERİN	

3. BÖLÜM

EĞİTİMDE DÖNÜŞÜM BAĞLAMINDA PSİKOLOJİK SERMAYE LİTERATÜRÜNÜN HARİTALANMASI: TÜRKİYE’DE LİSANSÜSTÜ TEZLER (2011-2026).....	87
Ayşe YAVUZ	

4. BÖLÜM

TÜRKİYE’DE MESLEKİ EĞİTİMİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	115
Mahmut Sami SARIYILDIZ Mehmet TAŞDEMİR	

5. BÖLÜM

KÜRESELLEŞME VE EĞİTİM SİSTEMLERİNİN YENİDEN YAPILANMASI	145
Sevda ERDOĞAN	

6. BÖLÜM

DİJİTAL OKURYAZARLIĞIN DÖNÜŞÜMÜ: YAPAY ZEKÂ OKURYAZARLIĞI VE YENİ YETERLİK ALANLARI.....	163
Erhan KUTLUCAN	

7. BÖLÜM

YAPAY ZEKÂ KODLAMA ÖZELLİKLERİYLE GELİŞTİRİLEN İÇERİKLERİN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN 21. YÜZYIL BECERİLERİNE ETKİSİ.....	179
İbrahim Yaşar KAZU Murat KUVVETLİ	

8. BÖLÜM

DİJİTAL ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ	199
Müge VURAL Murat TUNCER	

9. BÖLÜM

ÖĞRENEN MERKEZLİ YAKLAŞIMLAR ve PEDAGOJİK DÖNÜŞÜM.....	223
E.Seda KOÇ	

10. BÖLÜM

ÖĞRETMEN ROLLERİNİN DEĞİŞİMİ ve MESLEKİ YETERLİKLER239

E.Seda KOÇ

11. BÖLÜM

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRMEDE YENİ YAKLAŞIMLAR259

Ömer YILMAZ

Pervin BOZKURT

12. BÖLÜM

YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE 21. YÜZYIL BECERİLERİ283

Sedef SÜER BAYTAK

Duygu YILDIZ

13. BÖLÜM

**SÜRDÜREBİLİRLİK ODAKLI ETKİNLİKLERİN YABANCI DİL ÖĞRENME
STRATEJİLERİNE KATKISI.....317**

Fatma Zehra ÇAKIR